

Н.О. Будна
Л.Ф. Левчук

Зошит з розвитку зв'язного мовлення

уч. _____ класу

школи № _____

Друге видання, перероблене і доповнене

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією
з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УРОК 1

Робота з деформованими реченнями та текстом

1. Прочитай і відгадай загадку. Відгадку запиши. Скільки речень у загадці?

У садочку клени всі були зелені.

Ну а зараз що це з ними?

Клени стали золотими.

Поховались мухи й оси,

бо прийшла на землю _____.

2. Склади речення з «розсипаних» слів за схемою.

і, за собою, іде, Осінь, веде, дощ.

_____ і за _____.

3. Познач (✓) рядки, в яких записані речення.

- У лісі під деревами, кущами, біля пеньків
- Задощило
- Над річкою стелиться туман
- Після дощу земля довго
- Вже холодно

4. Прочитай. Знайди правильні межі речень. Текст запиши.

Дятел цілий. День у лісі літає під корою. Їжу шукає дзьобом.
Вистукує комашок. З-під кори тягає.

5. Прочитай запис. Пронумеруй, в якій послідовності треба розставити речення, щоб розповісти про клен восени.

- Біля клена килим золотий лежить.
- Клен від холоду дрижить.
- Облітає листя з клена.

6. З деформованих речень склади і запиши зв'язний текст.

осінь, наближалася, швидко;
колір, почали, дерева, на, зелений, змінювати, золотистий;
голоси, лише, чулися, пташок, зрідка, співочих;
до, вони, в, готувалися, краї, перельоту, теплі.

7. Перевір написане.

8. Робота над помилками.

УРОК 2

Про що говорить заголовок. Складання плану тексту

1. Прочитай текст. Визнач його тему.

Жовтокоса чарівниця-осінь примчала на золотому коні у ліс. Торкнулася чарівною паличкою верхівок дерев. І зашелестіли на них багряні шати. На землі рясніє барвистий килим. Чудово навкруги!

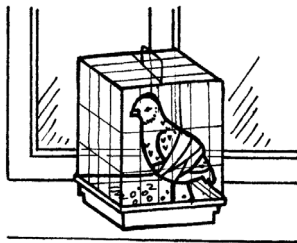
Тема: _____

2. Прочитай текст і добери до нього заголовок. Обґрунтуй свій вибір.

Іду ліском та дивлюсь, чи не достигли на ліщині горішки. Глянув на стежку і побачив кроків за десять од себе лисичку. Мордочка в неї гостра, хвіст довгий, пухнастий. Я не злякався, дивлюсь на неї. А лисичка поглядає на мене і носиком нюхає. Потім — плиг у кущі. Ото тільки й бачив!

(«Лисичка», «Хитра лисичка», «Зустріч у лісі».)

3. Розглянь малюнки. Добери і запиши назви до них. Усно склади оповідання за цими малюнками.

4. Розглянь малюнок. Прочитай текст. Про що говориться у кожному абзаці? Склади і запиши план оповідання.

Як котіві соромно стало

Вийшов кіт на поріг. Мружиться від ясного сонечка. Раптом чує — горобці зацвірінькали. Принишк кіт, насторожився. Тихенько почав пробиратися до паркана. А там сидять горобці.

Підповз кіт аж до паркана та як стрибне! Хотів горобця схопити. А горобчик — пурх та й утік. Кіт перелетів через паркан та в калюжу упав. Вискочив мокрий, брудний.

Іде кіт додому. Соромно йому. А горобці позліталися з усього подвір'я, літають над невдахою й цвірінькають. То вони сміються з кота.

Василь Сухомлинський

План

1. _____
2. _____
3. _____

5. Перевір написане.

6. Робота над помилками.

УРОК 3

Засоби зв'язку речень у тексті. Складання тексту-розповіді за малюнком і кінцівкою

- 1. Прочитай текст. Які недоліки ти помітив у ньому? Підкресли слово, яке повторюється. Запиши, якими словами його можна замінити.**

На березі річки Іванко знайшов маленьке цуценя. Цуценя було мокре і жалібно скавучало. Хлопчикові стало жаль цуценя, і він приніс цуценя додому.

Іванко добре дбав про цуценя. Цуценя стало домашнім улюбленцем.

- 2. Прочитай текст. Підкресли слова, які є засобами зв'язку між реченнями.**

Куди летять мурашки?

На великому камені, порослому мохом, безліч крилатих мурашок. Отже, настав час молоді переселятися на нові місця. Ось вони злітають в небо, їх підхоплює вітер і несе кудись. Опуститься десь далеко-далеко комаха на землю, скине крила і будуватиме нове гніздо.

3. Прочитай текст і встав пропущені слова, які є засобами зв'язку. Скористайся словами з довідки.

Лось

Лось — лісовий житель. (Хто?) _____ їсть гілки і траву. (Кому?) _____ потрібна і сіль. Діти почали носити до лісу сіль. (Хто?) _____ кладуть (що?) _____ на пенюк, на камінь. (Хто?) _____ раді (чому?) _____.

Слова для довідки: він, йому, вони, її, тварини, гостинцю.

4. Розглянь малюнок. Прочитай кінцівку тексту. Напиши оповідання за малюнком і кінцівкою. Не забудь про заголовок.

Ось чому дятла називають лісовим лікарем.

5. Перевір написане.

6. Робота над помилками.

УРОК 4

Складання розповіді про своє місто (село)

- 1. Поміркуй, на яку тему можна скласти розповідь за такими опорними словами:** *густа, розкішна зелень; світлі, легкі будівлі; затишні алеї, зелені сади, запашні троянди, центральна вулиця, широкі вулиці, торговельний комплекс, старовинне місто, культурний центр, гостинні оселі, мальовнича природа, сільська рада, невеликий ставок, дерев'яна церква, широкі лани.* **Усно склади розповідь, використовуючи дані словосполучення.**
- 2. До тебе приїхали гості. Уяви, що ти — екскурсовод. Про який цікавий куточок свого міста (села) ти можеш розказати гостям?**
- 3. Прочитай розповідь Олі про своє село.**

Моє село

Моє село називається Рудка. Його назва пішла від кольору землі. Розкинулося село серед мальовничих поліських лісів, на березі річки Гнилоп'ять. Село велике і красиве. Біля кожної хати ростуть сади, є квітники. Серед розкішної зелені видніються ошатні будинки. На них височать телевізійні антени.

Люди в селі живуть заможнo. Хто працює на фермі, хто у полі, інші — на заводі, на якому переробляють основну продукцію полів — льон.

Славне моє село!

4. Розкажи про своє місто (село) за планом.

- 1) Як називається твоє місто (село)?
- 2) Чому його так назвали?
- 3) Які установи, підприємства, навчальні заклади є у твоєму місті (селі)?
- 4) Як змінилося твоє місто (село) за останні роки?
- 5) Чим воно славне?
- 6) Що ти робиш для того, щоб твоє місто (село) стало ще кращим?

5. Запиши свою розповідь.

УРОК 5

Складання розповіді з елементами опису

1. Відгадай загадку.

У вінку зеленолистім,
у червоному намисті
видивляється у воду
на свою хорошу вроду.
(_____)

Підкресли слова, які допомогли відгадати загадку. Як ти їх розумієш?

2. Розглянь гілочку калини. Прочитай наведені слова і запиши, що ними можна описати.

Червоні, соковиті, круглі, терпкі _____

Темно-зелене, смарагдове, багряне _____

Важкі, розкішні, червоні _____

Духмяні, запашні, сніжно-білі _____

3. Допиши, як люди називають калину.

Красуня, чарівний кущик, _____

4. Дай письмово відповіді на запитання.

Що ти знаєш про калину? _____

Яке у неї галуззя? _____

Які листки? _____

Який цвіт? _____

Які ягоди? _____

Чим подобається тобі ця рослина? _____

5. Склади і запиши розповідь з елементами опису на тему «Калина під моїм вікном» за поданим планом.

1) Де росте калина?

2) Яка калина на вигляд?

3) Кого приваблює кущ калини навесні, восени?

4) Яку користь приносить вона людям?

5) Як народ величає калину?

6. Перевір написане.

7. Робота над помилками.

УРОК 6

Складання тексту за зразком

1. Прочитай тексти і визнач, що в них однакове, а що — різне.

Визнач типи текстів.

Люблю розглядати джерельце. Вода прозора. Дно застелене блакиттю неба. У синій глибині бачу віття осокорини.

Це текст — _____

Тарас і Юрко розчистили джерельце. Дно обмостили камінням. І заспівала, задзвеніла вода!

Це текст — _____

Людина оберігає джерела, бо з них починаються річки. Там, де є джерело, водойми завжди поповнюються водою. Джерельна вода додає сили і здоров'я.

Це текст — _____

Я люблю слухати мелодійний голос лісового джерельця. Присяду навпочіпки, дивлюсь на тремтливий струмінець, прислухаюсь і думаю. Цікаво, про що воно співає?

Це текст — _____